

**Nader ecologisch onderzoek
Driessen Vreeland B.V.**

27 september 2010

Nader ecologisch onderzoek Driessen Vreeland B.V.

**Onderzoek naar Ringslang, Heikikker, Huismus, Rugstreeppad en
(strikt) beschermde vissen in het kader van de Flora- en Faunawet**

Verantwoording

Titel	Nader ecologisch onderzoek Driessen Vreeland B.V.
Opdrachtgever	Driessen Vreeland
Projectleider	drs. S. (Simone) Bremer
Auteur(s)	drs. ing. A.J.A. (Adrie) van Hooff
Projectnummer	4718172
Aantal pagina's	26 (exclusief bijlagen)
Datum	27 september 2010
Handtekening	

Colofon

Tauw bv
Vesliging Amsterdam
Zekeringsstraat 43 g
Postbus 20748
1001 NS Amsterdam
Telefoon (020) 606 32 22
Fax (020) 684 89 21

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Kenmerk R001-4718172AIH-leh-V02-NL

Inhoud

Verantwoording en colofon	5
1 Inleiding.....	9
1.1 Aanleiding.....	9
1.2 Doel	9
1.3 Methode	9
1.3.1 Ringslang	9
1.3.2 Heikikker.....	10
1.3.3 Huismus	10
1.3.4 Rugstreepad.....	10
1.3.5 Vissen.....	11
2 Locatie en ontwikkeling	13
2.1 Locatie.....	13
2.2 Beoogde ontwikkeling	14
3 Inventarisaties	15
3.1 Ringslang	15
3.2 Heikikker.....	15
3.3 Huismus	16
3.4 Rugstreepad.....	17
3.5 Vissen.....	17
3.6 Samenvatting nader onderzoek	18
4 Effectbepaling.....	19
4.1 Aantasting leefgebied.....	19
4.2 Verstoring door werkzaamheden	19
4.3 Samenvatting effectbepaling	20
5 Conclusies	21
5.1 Conclusies.....	21
6 Aanbevelingen.....	23
6.1 Mitigerende maatregelen voor Rugstreepadden	23
7 Literatuurlijst	25

Kenmerk R001-4718172AIH-leh-V02-NL

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In opdracht van Biomassa Bewerkingsbedrijf Driessen Vreeland B.V. heeft Tauw nader soortgericht onderzoek uitgevoerd voor de realisatie van woningbouw op locatie Kleizuwe 105A te Vreeland. Het onderzoek is noodzakelijk om te bepalen of voor de beoogde ontwikkeling een ontheffing of mitigatieplan in het kader van de Flora- en Faunawet nodig is. De beoogde ingreep is nader beschreven in hoofdstuk 2.

Uit de natuurtoets van Tauw (R001-4702319AIH-ege-V01-NL) bleek dat voor een aantal beschermde soorten een negatief effect van de beoogde ontwikkeling niet met zekerheid is uit te sluiten. Omdat niet op voorhand bekend is of Ringslangen, Heikikkers, Rugstreepadden, Huismussen en (strikt) beschermde vissoorten zich in het plangebied bevinden is onderzoek noodzakelijk. Deze soorten worden strikt beschermd door de Flora- en Faunawet.

1.2 Doel

Het doel van het soortgericht onderzoek is:

- Bepalen of en op welke wijze Ringslang, Heikikker, (strikt) beschermde vissoorten en Rugstreepad gebruik maken van het plangebied
- Beoogde ontwikkeling toetsen op mogelijke effecten op Ringslang, Heikikker, (strikt) beschermde vissen en Rugstreepad
- Vaststellen of jaarrond beschermde nesten van huismussen in het plangebied voorkomen
- Aan de hand van bovenstaande bepalen of maatregelen en/of een ontheffing in het kader van de Flora- en Faunawet nodig zijn

1.3 Methode

1.3.1 Ringslang

Het ringslangonderzoek is uitgevoerd in drie inventarisatieronden. Om hun lichaam op temperatuur te brengen, warmen ringslangen zich op de zon. Daarbij stellen ze zich bloot in bosranden en op zonnige open plekken in het bos. In het algemeen zijn zonbeschenen plekken in combinatie met vegetatie met afwisseling in hoogte en dichtheid goede plaatsen om te zoeken. Deze plaatsen zijn meegenomen in het onderzoek. Tevens jaagt de Ringslang in oeverzones op amfibieën. Daardoor worden de omliggende waterpartijen meegenomen in het onderzoek. De waarnemingen vinden plaats op zicht en geluid. Als laatste is het plangebied onderzocht op het voorkomen van mogelijke broeihopen.

1.3.2 Heikikker

De Heikikker is een soort die zich vroeg in het voorjaar voortplant (maart en april) en heeft een soortspecifieke roep waaraan hij tijdens de voortplantingsperiode te herkennen is. Voor het vaststellen van de aanwezigheid van de Heikikker in het plangebied, zijn in totaal drie inventarisatieronden uitgevoerd bestaande uit twee bezoeken overdag en één bezoek in de ochtend. Tijdens de bezoeken zijn kikkerdril en volwassen dieren geïdentificeerd. Bij het determineren van kikkersoorten is gekeken naar de graafknobbel aan de achterpoten.

1.3.3 Huismus

De rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving van de Huismus is jaarrond beschermd. Het plangebied is gecontroleerd met behulp van een verrekijker op het voorkomen van Huismussen. Het woonhuis, de tuin, de weinig gebruikte delen van het terrein en de (riet)oevers zijn nagelopen en onderzocht.

1.3.4 Rugstreepad

De Rugstreepad is 's nachts actief, en schuilt overdag en buiten het paarseizoen onder de grond in holtes [Creemers et al., 2009]. Bij het invallen van de schemering verlaat zij haar holte om te foerageren of om naar voortplantingswater te trekken. Vanaf half april verlaat de Rugstreepad haar overwinteringslocatie en trekt naar het voortplantingswater. Vanaf ongeveer begin mei tot en met juli met uitloop tot in augustus 'roepen' de volwassen Rugstreepad mannetjes. Het hoogtepunt van het paarseizoen valt in mei en juni. Eisnoeren en larven kunnen dan ook gevonden worden. Juveniele rugstreepadden zijn voornamelijk van juni tot en met augustus waar te nemen in deze voortplantingswateren. In oktober zoeken rugstreepadden hun overwinteringsplaatsen op, welke altijd op het land liggen.

Holtes waarin de Rugstreepad overdag en buiten het paarseizoen in schuilt kunnen door de Rugstreepad zelf zijn gegraven. Ook konijnenholen, kunstmatige holtes (zoals onder deurposten, grote takken) en natuurlijke holtes zijn geschikt. Geschikt landhabitat voor deze holtes bestaat uit duinen, opgespoten bouwterreinen, tussen/onder stenen, dijktafsluitingen, erven van boerderijen et cetera. De Rugstreepad is een pioniersoort en prefereert ondiepe waterpartijen die spaarzaam zijn begroeid met waterplanten als voortplantingshabitat. Ondiepe plassen in bandensporen vormen ook een dergelijk habitat. De Rugstreepad is in staat om in korte tijd geschikt habitat te koloniseren. Daarbij kan ze grote afstanden overbruggen, tot 400 meter per nacht. Rugstreepadden kunnen onderweg naar de voortplantingswateren kortstondig geschikte poelen aandoen zonder zich voortplanten, maar waar de mannetjes wel roepactiviteiten vertonen.

Voor het vaststellen van de aanwezigheid van de Rugstreepad in het plangebied zijn in totaal drie inventarisatieronden uitgevoerd, bestaande uit twee avondbezoeken en één bezoek overdag. De Rugstreepad heeft tijdens het broedseizoen een goed herkenbare roep. Het uitvoeren van inventarisatieronden vindt in de maanden mei en juni plaats. De weersomstandigheden zijn erg belangrijk bij een degelijke inventarisatie, wanneer de temperaturen te laag zijn weerhouden Rugstreepadden zich van roepen.

1.3.5 Vissen

In het plangebied zijn watergangen aanwezig waar mogelijk de beschermde vissoorten Kleine modderkruiper en Rivierdonderpad kunnen voorkomen. Het onderzoek kan alleen worden uitgevoerd wanneer de watertemperatuur boven de 10 graden is. Tijdens één veldbezoek (duur één dag) zijn de sloten met schepnetten en elektrische apparatuur gecontroleerd op het voorkomen van beschermde vissoorten. De visseninventarisatie heeft plaatsgevonden doormiddel van elektrovisserij. Hierbij is gebruik gemaakt van een draagbaar elektrovisserijapparaat (DEKA 3000) en twee gecertificeerde medewerkers. Aanvullend is gebruik gemaakt van een steeknet. De gevangen vissen zijn meteen gedetermineerd en genoteerd en in hetzelfde water terug gezet.

Kenmerk R001-4718172AIH-leh-V02-NL

2 Locatie en ontwikkeling

2.1 Locatie

Het plangebied ligt aan de Kleizuwe 105A te Vreeland en bestaat voor het grootste deel uit een opslagterrein van aannemingsbedrijf Driessen Vreeland. Het terrein wordt gebruikt voor de opslag van hout, grond, stenen, containers etc. Daarnaast zijn enkele schuren, een kantoor en een woonhuis met tuin in het plangebied aanwezig. Het plangebied wordt in het zuiden en noorden begrensd door een weg. In het noorden grenst een bedrijventerrein aan het plangebied. Ten oosten van het plangebied liggen open weilanden met sloten. Ten westen van het plangebied ligt een zoom van beschermingswaardige oude bomen. Deze bomen liggen tussen het plangebied en de Dode Vechtarm. De Dode Vechtarm en de bomen zijn in bestemmingsplan aangewezen als natuurgebied en als Beschermd Dorpsgezicht. In figuur 2.1 wordt een impressie van het plangebied gegeven.

2.1 Impressie van het plangebied

2.2 Beoogde ontwikkeling

Op het terrein wordt een woonwijk gerealiseerd. Hiervoor vindt grondverzet en nieuwbouw plaats en worden de daarbij horende voorzieningen als toegangswegen, tuinen en straatverlichting aangelegd.. De planvorming van de woonwijk bevindt zich nog in een vroeg stadium. Een gedetailleerde uitwerking van de toekomstige situatie is daardoor nog niet voorhanden.

3 Inventarisaties

3.1 Ringslang

Op 27 april en 5 mei 2010 zijn binnen het plangebied inventarisaties uitgevoerd naar de Ringslang. Tevens is tijdens de veldbezoeken van de overige soorten gelet op de aanwezigheid van de Ringslang (16 april, 19 mei, 2 juni). Bij de zonnige plaatsen en de watergangen is gezocht naar exemplaren van de Ringslang. Tijdens de inventarisaties zijn geen exemplaren van de Ringslang waargenomen. Tevens is gezocht naar het voorkomen van broeihopen van de Ringslang binnen het plangebied, deze zijn niet aangetroffen. Op het bedrijventerrein liggen wel opstapelingen van hout en andere biomassa's die in principe geschikt zijn als broeihoop en overwinterplek. Deze opstapelingen worden zeer regelmatig verplaatst, en zijn daarom niet geschikt als voortplantingslocatie. De algemene bedrijvigheid van het terrein zorgt voor verstoring van het potentiële leefgebied voor ringslangen. Op basis van het uitgevoerde nader onderzoek wordt het voorkomen van Ringslang binnen de planlocatie uitgesloten.

3.2 Heikikker

Op vrijdag 16 april 2010 en woensdag 19 mei (in combinatie met de visseninventarisatie) zijn overdag inventarisaties van de Heikikker uitgevoerd. Tijdens het eerste veldbezoek (16 april) is een klomp kikkerdril in het plangebied waargenomen. Gedurende het tweede veldbezoek (19 mei) zijn een drietal kikkers gevangen en bemonsterd. Het gaat daarbij om twee Bastaardkikkers (*Rana klepton esculenta*) en één Bruine kikker (*Rana temporaria*) (figuur 3.1 en 3.2). Volwassen individuen van de Heikikker zijn niet aangetroffen binnen het plangebied. Op 2 juni is een ochtendbezoek uitgevoerd om de aanwezigheid van volwassen individuen van de Heikikker te inventariseren. Wederom zijn geen Heikikkers aangetroffen.

Het plangebied is geschikt als overwinteringsgebied voor amfibieën. In het voorjaar is het een voortplantingsplaats voor de Bruine kikker. De Bruine kikker is een tabel 1 soort waarvoor geen ontheffing hoeft worden aangevraagd.

Omdat binnen het plangebied en in de directe omgeving geen Heikikker is aangetroffen, zijn effecten op deze soort uit te sluiten.

3.1 Foto aangetroffen Bruine kikker

3.2 Foto aangetroffen Bastaard kikker

3.3 Huismus

Op vrijdag 16 april 2010, woensdag 19 mei en vrijdag 2 juni is in combinatie met de bovenstaande Heikikkerinventarisatie een inventarisatie naar het voorkomen van Huismus uitgevoerd. Er zijn geen jaarrond beschermde nestlocaties van de Huismus in het plangebied waargenomen.

Omdat geen nestlocaties van de Huismus in het plangebied zijn aangetroffen, is een effect op deze soort als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling uit te sluiten.

3.4 Rugstreepad

Op woensdag 12 mei en 2 juni 2010 hebben avondbezoeken voor Rugstreepadinventarisatie plaatsgevonden. Tijdens de schemerperiode is geluisterd naar de roep van de Rugstreepad. Als onderdeel van deze inventarisatie zijn geluidsopnamen gemaakt voor nadere analyse. Op beide avonden zijn Rugstreepadden gehoord, maar deze bevonden zich ver buiten het plangebied (minimaal 300 meter). Binnen het plangebied zijn geen Rugstreepadden waargenomen.

Op woensdag 19 mei is in combinatie met de onderstaande visseninventarisatie ook amfibieën onderzoek gedaan. Hierbij zijn geen individuen van de Rugstreepad waargenomen.

Op basis van dit nader onderzoek is vastgesteld dat in de directe omgeving van het plangebied een voortplantingslocatie aanwezig is. Rugstreepadden trekken na het paren naar locaties waar zij overwinteren. Hierbij zijn rugstreepadden in staat een afstand van maximaal 400 meter per nacht te overbruggen. Het plangebied ligt daarmee binnen het bereik van de rugstreepadden die van het voortplantingsgebied wegtrekken. Het gebruik van de plangebied als overwinteringshabitat is daarom niet uit te sluiten.

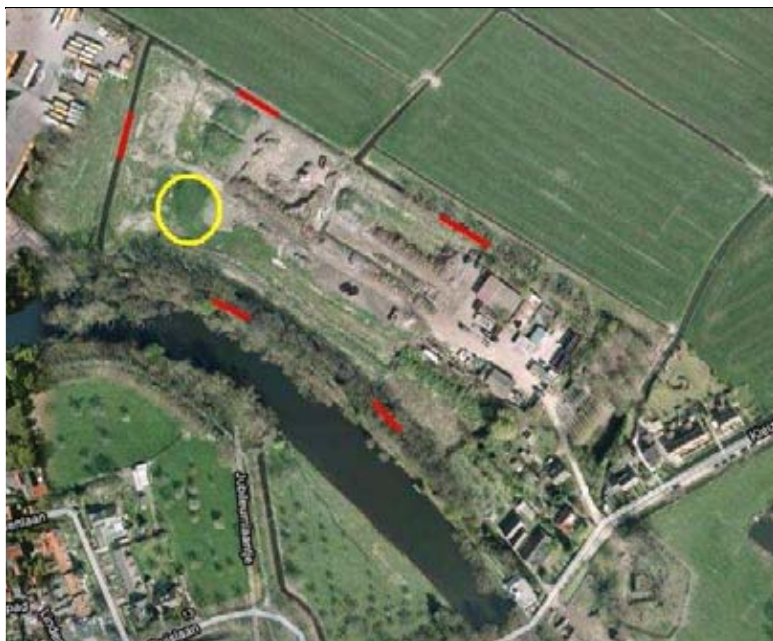
In de gele cirkel (zie figuur 3.1) zijn bandensporen van zwaar materieel waargenomen tijdens het veldbezoek op woensdag 19 mei 2010. Deze sporen staan vol water en vormen kleinschalige poeltjes. Deze ondiepe poelen zonder vegetatie vormen geschikt voortplantingshabitat voor rugstreepadden. Tijdens het veldbezoek zijn hier meerdere kikkers gehoord en gezien. Rugstreepadden zijn niet waargenomen in deze poelen.

3.5 Vissen

Op woensdag 19 mei 2010 is de visseninventarisatie in combinatie met een amfibieëninventarisatie uitgevoerd. In bijgevoegde kaart (zie figuur 3.1) zijn de bemonsterde trajecten weergegeven (rood). In de gele cirkel liggen bandensporen van zwaar materieel. Deze sporen staan vol water en vormen kleinschalige poeltjes. Tijdens het veldbezoek zijn hier meerdere kikkers gehoord en gezien.

In totaal is over de vijf monsterpunten slechts alleen de vissoort: Tiendoornige stekelbaars (*Pungitius pungitius*) gevangen. Het betreft juveniele exemplaren, welke alleen in de noordelijke trajecten zijn waargenomen.

Doordat geen (strik) beschermde vissoorten zijn waargenomen in het plangebied is een effect van de voorgenomen ontwikkeling op (strik) beschermde vissoorten op voorhand uit te sluiten.

3.2 Bemonsterde trajecten

3.6 Samenvatting nader onderzoek

In het plangebied zijn geen Ringlang, Heikikker, Huismus of beschermde vissoorten aangetroffen. De aanwezigheid van overwinterende Rugstreeppadden kan niet op voorhand worden uitgesloten. De effecten op deze soort worden in het volgende hoofdstuk behandeld.

4 Effectbepaling

Uit het vorige hoofdstuk blijkt dat alleen mogelijk negatieve effecten kunnen optreden in het leefgebied van de Rugstreeppad. Dit omdat niet valt uit te sluiten dat de soort het plangebied gebruikt als overwinteringsplaats en mogelijk meer.

4.1 Aantasting leefgebied

Het is niet uit te sluiten dat het plangebied een overwinteringsplaats is voor de Rugstreeppad. Tijdens het nader onderzoek, is vast gesteld dat het plangebied op dit moment niet in gebruik is als voortplantingshabitat. Tijdens de realisatiefase is het ontstaan van meer voortplantingshabitat voor Rugstreeppadden door nieuwe bandensporen van zwaar materieel, die gevuld raken met water, niet uit te sluiten. Daarnaast kunnen Rugstreeppadden onderweg naar voortplantingswateren kortstondig geschikte poelen aandoen zonder zich voortplanten, waar mannetjes roepactiviteiten vertonen..

Zodoende kan als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling niet worden uitgesloten dat nadelige effecten optreden op potentiële overwinteringsplaatsen en potentieel voortplantingsgebied.

De uitvoering van de werkzaamheden betekent zonder het nemen van voldoende mitigerende maatregelen een overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Mitigerende maatregelen kunnen ervoor zorgen dat ten tijde van de werkzaamheden geen Rugstreeppadden in het plangebied zijn. Het plangebied dient voor het einde van het huidige voortplantingsseizoen ongeschikt gemaakt te worden als overwintering- of rustgebied voor rugstreeppadden. Hierdoor kan een negatief effect van de voorgenomen ontwikkeling op de lokale populatie aan rugstreeppadden uitgesloten worden. De aanbevolen mitigerende maatregelen worden besproken in hoofdstuk 6.

In de directe omgeving van het plangebied zijn voldoende alternatieve overwinteringsplekken aanwezig. Een voortplantingslocatie is vastgesteld op ten minste 300 meter afstand van het plangebied. Compenserende maatregelen vanwege het verlies aan leefgebied (voortplanting- en winterhabitat) voor rugstreeppadden door het realiseren van het planproject hoeven daarom niet uitgevoerd te worden.

4.2 Verstoring door werkzaamheden

Verstoring door werkzaamheden wordt vooral veroorzaakt door trillingen in de grond, licht en geluid. Door de mitigerende maatregelen uit paragraaf 4.1 wordt het gebied ongeschikt voor Rugstreeppadden waardoor ook geen verstoring kan plaatsvinden.

4.3 Samenvatting effectbepaling

Voor de Ringslang, Heikikker, Huismus en vissen heeft de voorgenomen ontwikkeling geen effect op de instandhoudingsdoelstellingen van de Flora- en Faunawet. Er hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd voor deze soorten.

Bij het treffen van voldoende mitigerende maatregelen kan een aantasting van de potentieel leefgebied van de Rugstreeppad worden voorkomen en daarmee een overtreding van de verbodsbepaling van artikel 11 van de Flora- en Faunawet. Bij voldoende mitigerende maatregelen is een ontheffing dan niet nodig. De mitigerende maatregelen zijn uitgewerkt in hoofdstuk 6.

5 Conclusies

In opdracht van Biomassa Bewerkingsbedrijf Driessen Vreeland B.V. heeft Tauw nader soortgericht ecologisch onderzoek gedaan voor de realisatie van woningbouw op de locatie Kleizuwe 105A te Vreeland. Het onderzoek is noodzakelijk omdat niet op voorhand is uit te sluiten dat Ringslangen, Huismussen, Rugstreeppadden, Heikikkers en (strikt) beschermde vissoorten zich in het plangebied bevinden. Op basis van het onderzoek kan geconcludeerd worden of een ontheffing en/of maatregelen in het kader van de Flora- en Faunawet nodig zijn.

5.1 Conclusies

- In het plangebied zijn geen Ringslangen of broedhopen van Ringslangen aangetroffen. Effecten hierop kunnen met zekerheid worden uitgesloten indien graafwerkzaamheden buiten het overwinteringsseizoen worden uitgevoerd
- In het plangebied zijn geen Huismussen of jaarrond beschermde nesten van Huismussen aangetroffen. Een effect op de Huismus kan dus op voorhand worden uitgesloten
- In het plangebied zijn geen (strikt) beschermde vissoorten aangetroffen. Effecten hierop kunnen op voorhand worden uitgesloten
- Omdat binnen het plangebied en in de directe omgeving geen Heikikker is aangetroffen, zijn effecten op deze soort uit te sluiten
- Er zijn geen Rugstreeppadden binnen het plangebied waargenomen. In de directe omgeving van het plangebied is een voortplantingsplek aanwezig is. Het plangebied ligt binnen het bereik van trekkende Rugstreeppadden. Het functioneren van het plangebied als overwinteringslocatie voor Rugstreeppadden kan niet op voorhand worden uitgesloten.
- Het is niet uitgesloten dat tijdens de realisatiefase voortplantingshabitat ontstaat voor Rugstreeppadden
- Bij het treffen van voldoende mitigerende maatregelen kan een aantasting van potentieel voortplantings- en overwinteringsgebied worden voorkomen en daarmee een overtreding van de verbodsbepaling van artikel 11 van de Flora- en Faunawet. Bij voldoende mitigerende maatregelen is een ontheffing dan niet nodig

Kenmerk R001-4718172AIH-leh-V02-NL

6 Aanbevelingen

6.1 Mitigerende maatregelen voor Rugstreepadden

Een negatief effect op Rugstreepadden wordt voorkomen door het nemen van voldoende mitigerende maatregelen. Mitigerende maatregelen zijn nodig omdat:

- Het plangebied in de huidige situatie mogelijk als overwintergebied wordt gebruikt
- Tijdens de realisatie mogelijk geschikt voortplantingsbiotoop ontstaat

Hoewel meerdere maatregelen mogelijk zijn, is het meest kostenefficiënt en effectieve het weren van de soort uit het plangebied. Een beproefde methode voor het weren van Rugstreepadden is het gehele plangebied afschermen door het plaatsen van zeil met een hoogte van 40 à 50 cm. Aan de onderkant wordt dit zeil ingegraven in de grond. Deze afscherming heeft aan beide zijdes de functie van geleidingswand. Aan de binnenzijde van deze afscherming worden om de 10 meter vangemmers ingegraven. Door de geleidende functie van het scherm worden in deze emmers de Rugstreepadden die eventueel nog binnen het plangebied aanwezig zijn afgevangen. Afhankelijk van de grootte van het plangebied kan in het midden van het plangebied op dezelfde wijze een kruis gevormd worden met twee geleidingschermen.

Het moment van het plaatsen van de schermen is afhankelijk van de uitvoeringsplanning. Dat wil zeggen, of de schermen dienen voor het begin van de overwinteringsperiode of voor de voortplantingsperiode te worden geplaatst, afhankelijk van wanneer de uitvoering start. De schermen dienen tijdens de uitvoeringsduur te worden gehandhaafd. Het afschermen en afvangen van Rugstreepadden vindt plaats onder het toezicht van een deskundige.

Het verdient de sterke aanbeveling de mitigerende maatregelen voor de Rugstreepad vooraf te laten goedkeuren door het Ministerie van LNV. Dit dient te gebeuren door het indienen van een ontheffingsaanvraag, waarbij de goedkeuring van de mitigerende maatregelen gegeven wordt in de vorm van een positieve afwijzing van de ontheffingsaanvraag. Tauw kan u hierbij van dienst zijn.

Kenmerk R001-4718172AIH-leh-V02-NL

7 Literatuurlijst

[Creemers R.C.M. & Van Delft J.J.C.W. (RAVON) (redactie), 2009]

De amfibieën en reptielen van Nederland. – Nederlandse fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Europeaan Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Kenmerk R001-4718172AIH-leh-V02-NL
